

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.II.20.011/2018/4. szám

A Szegedi Ítéltábla a Halasi Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Halasi Szilveszter ügyvéd) által képviselt felperesnek - a Kolozsvári és Waldmann Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Waldmann Gábor) által képviselt alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Szegedi Törvényszék 2017. november 9. napján kelt 22.P.20.442/2017/11. számú ítélete ellen a felperes részéről 12., míg az alperes részéről 13. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés alapján lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az elsőfokú bíróság ítéletének a törzskönyv kiadására, a kölcsönszerződés 1996. évi CXII. törvény 213. § (1) bekezdés a) és e) pontjára, valamint az 1959-es Ptk. 210. § (1) és (4) bekezdésére alapított érvénytelenségének megállapítására, továbbá az opciós szerződés 6. pontja érvénytelenségének megállapítására irányuló keresetet elbíráló rendelkezéseit hatályon kívül helyezi és e kereseti kérelmek tárgyában a pert megszünteti.

Ezt meghaladóan az elsőfokú bíróság ítéletét **részben megváltoztatja** és megállapítja, hogy a peres felek között 2006. december 19. napján kelt, a **(gpjmű frg.rszm.-a)**-es forgalmi rendszámú személygépjárműre vonatkozó adásvételi szerződés érvénytelen.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Megállapítja, hogy a másodfokú eljárással kapcsolatos költségeiket a felek maguk viselik, míg a feljegyzett 48 000 (negyvennyolcezer) Ft fellebbezési eljárási illeték a Magyar Állam terhén marad.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

A felperes magáncélú használatra megvásárolt egy Ford Focus típusú személygépjárművet bruttó 4 350 000 Ft vételárért. A vételárból 3 832 500 Ft finanszírozására az alperes jogelődjével, a Lombard Finanszírozási Zrt-vel (a továbbiakban: alperes) 2006. december 19. napján megkötötte a **(kölcsönszerződés száma)**. számú, deviza alapú kölcsönszerződést. A felek az egyedi szerződésben rögzítették a mértékadó devizanemet (CHF) a havi törlesztőrészek összegét és esedékességét (46 377 Ft), az összes törlesztőrészlet összegét (5 565 240 Ft), a törlesztőrészek számát (120), azaz a futamidőt, továbbá a teljes hiteldíjmutató mértékét (10,09 %). A kamat- és az árfolyamváltozás (kamatváltozás I. és kamatváltozás II. (árfolyamváltozás)) elszámolásának módjaként az ún. havi fix konstrukcióban állapodtak meg.

A kölcsönszerződés részét képezte az alperes gépjármű hitelezési tevékenységére vonatkozó HIT/2006.05.31. számú üzletszabályzata (a továbbiakban: Üsz.), amely többek között az alábbi - a jelen jogvita és a fellebbezés elbírálása szempontjából releváns - rendelkezéseket tartalmazza:

I.7.: „Havi fix konstrukció: amennyiben a mértékadó devizanem nem forint, a kölcsönbevevővel a kamatváltozás I. és II. elszámolása a futamidő végén történik, amennyiben a futamidő alatt nem következik be rendkívüli kamat és/vagy árfolyamesemény.”

- **I.17.:** „Mértékadó devizanem: „Az egyedi kölcsönszerződésben meghatározott devizanem ...”
 - **I.18.c.:** „Mértékadó kamatláb: Amennyiben a mértékadó devizanem egyéb, úgy a mértékadó kamatláb a londoni bankközi piacon a mértékadó devizanemben három havi időtartamra jegyzett, a Raiters Monitor megfelelő oldalán naponta közzétett kínálati referencia kamatláb (3 havi London InterBank Offered Rate- LIBOR).”
 - **I.19.** „Kalkulációs kamatláb: A kalkulációs kamatláb az egy hónapos bankközi referencia kamatláb (Bubor + 4 %).”
 - **I.22.** Árfolyam: „A Takarékbank Rt. által a mértékadó devizanemre kiemelt ügyfelek számára jegyzett hivatalos forintban kifejezett árfolyam.”
 - **I.23.** „Rendkívüli árfolyam esemény: Rendkívüli árfolyameseménynek minősül az árfolyam szélsőséges mértékű (25 %-ot meghaladó) növekedése a mértékadó árfolyamhoz képest, vagy egyéb a Magyar Nemzeti Bank, mint jegybank által foganatosított rendkívüli intézkedés (pld. intervenciós sáv eltolása, egyéb pénzpiaci szabályok megváltoztatása), amely a forint árfolyamát a jövőben szélsőségesen befolyásolhatja.”
 - **I.24.:** „Mértékadó árfolyam: A mértékadó devizanem vételi árfolyama az egyedi kölcsönszerződés létrejötte napján.”
 - **I.25. „Kamatváltozás:**
 - a) Kamatváltozás I.: A mértékadó kamatláb pénzpiacon bekövetkezett %-os értékének változása függvényében, a hátralevő törlesztőrészletek összegét érintő kamatkülönbözet.
 - b) Kamatváltozás II. (árfolyamváltozás): a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében az alábbi képlet szerint meghatározott kamatkülönbözet:
Kamatváltozás II. = fizetési kötelezettség x ((fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam / mértékadó árfolyam) - 1.”
 - **V.6. pont:** „Amennyiben a kölcsönszerződésben megjelölt „mértékadó devizanem” nem magyar forint (HUF) a kölcsönszerződés deviza alapú szerződés, amely esetben a kölcsönbevevő vállalja a mértékadó devizanem és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatokat. Az árfolyamváltozás lehetséges mértéke euró esetében a mindenkor intervenciós sáv nagysága alapján limitálható, míg egyéb devizák esetében további kockázatot jelent az adott deviza és az euró keresztárfolyamának változása.”
- Az Üsz. XI. fejezete havi fix konstrukcióra vonatkozó külön rendelkezéseket tartalmazza.
- XI.3.:** „Az esedékessé vált törlesztőrészletekre jutó kamatváltozás II. a hitelezőt a törlesztőrészletek fizetési esedékességének napjával illeti meg, amelynek elszámolásával és megfizetésével kapcsolatosan a felek az alábbiak szerint állapodnak meg:
- c) A kamatváltozás II. felszámított kamatváltozással kapcsolatos elszámolás időpontjában a kölcsönbevevőt terhelő kamatváltozás II.-re és annak kamataira vonatkozóan a hitelező a kalkulációs kamatláb alkalmazása mellett - a kölcsönbevevő havi részletekben fizeti meg oly módon, hogy a fizetendő részletek nem haladják meg a mértékadó törlesztőrészlet összegét, valamint a törlesztőrészlet összegét, valamint az első részlet esedékessége az utolsó törlesztőrészlet esedékességét követő 30. nap.”
- XI.4.** „Rendkívüli árfolyamesemény bekövetkezte esetén a hitelező jogosult az esedékessé vált törlesztőrészletekre jutó kamatváltozás II.-t a rendkívüli árfolyamesemény bekövetkeztét követően a kölcsönszerződés futamidejének lejártát megelőzően kiterhelni.”

A peres felek a kölcsönszerződés megkötésével egyidejűleg a kölcsön visszafizetésének biztosítására adásvételi szerződést kötöttek és az alperes javára opciós jogot alapítottak a kölcsönösszegből vásárolt gépjárműre.

Az alperes a felperes szerződésszegésére hivatkozással a kölcsönszerződést 2013. október 9. napjára felmondta, a felperes szerződés megszűnése napján fennálló tartozását 3 830 857 Ft-ban jelölte meg.

A felperes módosított kereseti kérelmében a kölcsönszerződés érvénytelenségének a megállapítását, továbbá az opciós szerződés egésze és az annak 6. pontjában rögzített elidegenítési és terhelési tilalomra vonatkozó rendelkezés hatálytalanságának a megállapítását, valamint az alperes kötelezését kérte a gépjármű törzskönyvének kiadására. A kölcsönszerződés érvénytelenségét az 1959-es Ptk. 200. § (2) bekezdésére, 209. §-ára, 209/A. §-ára, 210. § (1) és (4) bekezdésére, a 235. § (1) bekezdésére, továbbá az 1996.évi CXII. törvény (Hpt.) 213. § a) és e) pontjában foglaltakra alapította. Az érvénytelenség jogkövetkezményeként a szerződést kérte hatályossá nyilvánítani akként, hogy az alperesnek a szerződésben meghatározott kölcsönösszeggel és annak jegybanki alapkamatával tartozik, utalva arra, hogy a teljes tartozása kiegyenlítésre került. Keresetének indokai szerint a szerződés nem tartalmazza kiszámíthatóan a törlesztőrészeket számát, miután az árfolyamváltozás következtében az eredetileg megjelölt fix törlesztőrészek száma ismeretlen mértékben megnő. Sérelmezte, hogy az alperes az árfolyam-különbözetre kamatot számít fel, és nem ellenőrizhető, hogy ezt mikor, melyik törlesztőrészlet vonatkozásában miként számolja el. Nem követhető véleménye szerint a kamat meghatározása azért sem, mert az nem került százalékos formában pontosan meghatározásra. A szerződést megtévesztésre hivatkozással megtámadta, kiemelve, hogy az alperes nem adott tájékoztatást arról, miszerint az árfolyamváltozás bizonyos mértékénél kiugróan magas törlesztőrészeket kell teljesítenie, illetőleg hogy az árfolyam-különbözetre is felszámít kamatot. Állította, e lényeges feltételek ismeretében a szerződést nem kötötte volna meg, miután az elsődleges szempont számára a fix összegű törlesztőrészekkel történő teljesítés volt. Hivatkozása szerint az alperes nem adott megfelelő tájékoztatást részére az árfolyamkockázatról, az nem felelt meg a jogegységi határozatban megfogalmazott elvárásoknak (2/2014. PJE). Álláspontja szerint a szerződéses jogviszony ellenére alkalmazhatók a jogalap nélküli gazdagodás szabályai abban az esetben, ha a szerződés által előidézett vagyoneltolódás másképpen nem orvosolható. Kifejtette, a kölcsönszerződés érvénytelensége folytán az arra épülő mellékkötelezettségek, így az opciós szerződés is érvénytelen, illetve hatályát veszíti, az opciós jog megszűnésére tekintettel pedig az alperesnek már nincs jogcíme a törzskönyv birtokban tartására, ezért köteles annak kiadására. Az adásvételi szerződés érvénytelenségét arra figyelemmel is állította, hogy annak 4. pontjából nem állapítható meg a hatálybalépés időpontja.

Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Álláspontja szerint az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás a 2/2014. PJE elvárásainak megfelel, a szerződés rendelkezéseinek figyelmes áttanulmányozása alapján az a felperes számára felismerhető volt, az árfolyamváltozás várható irányáról, mértékéről pedig tájékoztatást nem kellett adnia. Kiemelte, a szerződés rendelkezései alapján a kölcsönösszeg devizában meghatározható. Érvélt, hogy az Üsz. XI.3.b. pontja alapján az árfolyam-különbözetre jogszerűen számolható kamatot, ami az üzletszabályzat I.19. pontja szerinti kalkulációs kamatlábban (BUBOR + 4 %) határozható meg. Megítélésére szerint a felperes megtámadási jogát elkésetten gyakorolta, miután a megtámadási határidő a szerződés aláírásával vette kezdetét, a szerződést pedig az erre nyitva álló egy év leletét követően támadta meg. Vitatta, hogy a kölcsönszerződés, illetve annak bármely rendelkezése a felperes által felhozott okból érvénytelen lenne, ebből következően nem érvénytelen - azok járulékos jellege folytán - az opciós és adásvételi szerződés sem.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül adja ki a felperesnek a **(gpjmű frg.rszm.-a)**-es forgalmi rendszámú Ford Focus típusú gépjármű törzskönyvét. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Rendelkezése szerint a peres felek költségeiket maguk viselik, míg az alperest kötelezte az állam javára 18 000 Ft eljárási illeték megfizetésére. Határozatának

indokolásában kiemelte, az üzletszabályzat egyes rendelkezései alapján a felperes számára felismerhető lehetett, hogy az ügylet árfolyamkockázattal jár, az korlátozás nélkül őt terheli, annak nincs felső határa. Az árfolyamváltozás esetleges mértékéről az alperesnek tájékoztatást adnia nem kellett, így az ezt érintő kereseti kérelmeket alaptalannak ítélte. Az üzletszabályzat IV.7. pontjára, továbbá az opciós szerződés 4. pontjában foglaltakra utalással megállapította, hogy az opciós jog időtartamát szabályozó szerződéses kikötés üzletszabályzatba foglalt rendelkezése az 1959-es Ptk. 374. § (2) bekezdésében foglaltak megkerülésére irányul, ezáltal érvénytelen, s miután az opciós jog gyakorlására nyitva álló 5 éves határidő anélkül telt el, hogy az alperes opciós jogát gyakorolta volna, az alperesnek nincs jogcíme a gépjármű törzskönyvének birtokban tartására.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen mindkét peres fél fellebbezéssel élt. A felperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet megváltoztatásával a keresetének teljes egészében helyt adó döntés meghozatalát kérte. Az egyes kereseti kérelmeit megismételve kiemelte, az alperes az árfolyamkockázatra nézve nem adott számára megfelelő tájékoztatást, ennek ismeretében a szerződést meg sem kötötte volna. Hangsúlyozta, a fizetési konstrukció kiválasztásakor számára leglényegesebb körülmény a fix törlesztőrészekkel való teljesítés volt. Sérrelmezte, hogy az elsőfokú ítélet nem tért ki az árfolyam-különbözet utáni kamatfizetési kötelezettségre vonatkozó kereseti kérelmére, annak elszámolási módjára, a törlesztőrészek kiszámíthatóságára vonatkozó rendelkezésekre.

Az alperes fellebbezése az elsőfokú ítélet megváltoztatására, a kereset teljes elutasítására irányult. Hangsúlyozta, a felperes a 2013. november 6. napján előterjesztett kereseti kérelmében a gépjármű törzskönyvének kiadását nem kérte, ilyen igényt először 2016. május 3. napján adott elő, azaz jóval az ellenkérelem előterjesztését követő 30 nap leteltével, így ez a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (Pp.) 146/A. §-a szerinti meg nem engedett keresetváltoztatás, ami érdemben nem bírálható el. E kereseti kérelem érdemi vizsgálata esetére hangsúlyozta, a szerződéskötés időpontjában hatályos üzletszabályzat IV.9 pontja, valamint az annak helyébe lépő **(üzletszabályzat száma)**. számú üzletszabályzat V.7. pontja szerint a gépjármű törzskönyvének kiadására csak a kölcsönbevevő valamennyi fizetési kötelezettsége teljesítése esetén kerülhet sor, a felperesnek azonban jelenleg is áll fenn vele szemben tartozása.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében a felperes fellebbezésével érintett elsőfokú ítéleti rendelkezések helybenhagyását kérte. Hangsúlyozta, a felperes Hpt. 213. § (1) bekezdés a) és e) pontjában foglaltakra történő hivatkozása ugyancsak elkésett, miután a felperes az e jogcímekre alapított érvénytelenségi keresetét az érdemi ellenkérelem előadását követő 30 napon túl terjesztette elő, így az érdemben nem vizsgálható. Állította, hogy a felperes az árfolyamkockázatra vonatkozóan megfelelő tájékoztatást kapott, az egyedi szerződés és az üzletszabályzat ezt érintő rendelkezéseinek átolvasása alapján ugyanis egyértelműen felismerhető kellett legyen számára, hogy az ügylet árfolyamkockázattal jár. Egyebekben a Kúria 6/2013. PJE határozatában foglaltakra utalással kiemelte, a tartozás összegét nem kellett devizában feltüntetni, elegendő volt a forintban meghatározott törlesztőrészek devizára történő átszámítására vonatkozó feltételek rögzítése, ami megtörtént. Véleménye szerint a felperes az induló ügyleti kamat összegével tisztában volt, a kölcsönszerződés szerinti összes fizetendő törlesztőrészlet és a tőke különbözete ugyanis az ügyleti kamat összegét kiadja.

A felperes fellebbezése **részben alapos**, az alperes fellebbezése **alapos**.

I.

Az alperes az elsőfokú eljárás során is hangsúlyosan hivatkozott arra, hogy a felperes az egyes kereseti kérelmeit az arra nyitva álló határidő leteltét követően, azaz az érdemi ellenkérelem előadását követő 30 napon túl terjesztette elő, ezért azok elkéstek, emellett a keresetváltoztatásokhoz nem járult hozzá, ezért az elsőfokú bíróság érdemben nem vizsgálhatta volna azokat. Az ítéletábra egyetért az alperes álláspontjával, az elsőfokú bíróságnak a kereseti kérelmek érdemi elbírálását mellőznie kellett volna az alábbiakra tekintettel.

Keresetváltoztatás alatt a keresetnek a per tárgyát képező elemei, vagyis a keresettel érvényesített jog, az annak alapját képező tényállás és a kereseti kérelem bármelyikének a megváltoztatását kell érteni. Ennek megfelelően a felperes eredeti keresetéhez viszonyítva keresetváltoztatásnak minősül a törzskönyv kiadására és az opciós szerződés 6. pontja érvénytelenségének megállapítására irányuló kereset előterjesztése, valamint a kölcsönszerződésre vonatkozó érvénytelenségi kereset jogalapjaként a Hpt. 213. § (1) bekezdés a) és e) pontjára, továbbá az 1959-es Ptk. 210. § (1) és (4) bekezdésére történő hivatkozás. A felperes ezeket a keresetváltoztatásait 2016. május 5., 2016. július 7. és 2017. május 30. napján terjesztette elő, azaz jóval az ellenkérelem előadását (2014. június 13.) követő 30 napon túl, s miután azokhoz az alperes nem járult hozzá, meg nem engedettnek minősülnek, így az elsőfokú bíróságnak érdemi vizsgálat nélkül végzéssel el kellett volna utasítania azokat a Pp. 146/A. § (6) bekezdése alapján, figyelemmel arra is, hogy a felperes alaptalanul hivatkozott arra, miszerint azért nincs szó keresetváltoztatásról, mert a fentebb felsorolt igényeket már az eredeti kereseti kérelmében is érvényesítette.

Nem fogadható el ugyanis az az érvelése, amely szerint már a 2013. november 6. napján előterjesztett keresetében is hivatkozott a Hpt. 210. §-ában foglaltakra, azzal pedig, hogy utóbb keresete jogalapjaként a Hpt. 213. §-át is megjelölte, valójában a Hpt. 210. §-ában rögzített rendelkezésekkel összefüggő érveit ismételte meg. Ezzel szemben a felperes keresetlevelében a Hpt. 210. §-ára a kölcsönszerződés felmondása kapcsán az üzletszabályzat XI. fejezet 4. pontjában írtakkal összefüggésben utalt, kifogásolva, hogy a Hpt. 210. §-ában foglaltakat megsértve az alperes a terhére burkolt törlesztőrészlet-emelést végzett, amikor a rendkívüli árfolyamesemény bekövetkeztének időpontjában a kamatváltozás II-t a futamidő lejártát megelőzően kiterhelte. Ez a jogi érvelés azonban nem felel meg annak a Hpt. 213. § a) és e) pontja kapcsán előadott álláspontjának, hogy a szerződésben a törlesztőrészletek száma, összege a törlesztési időpontok nincsenek meghatározva. A Hpt. 213. § (1) bekezdés a) és e) pontjában foglaltak tartalma egyértelműen eltér a Hpt. 210. §-ában foglaltaktól, ezek eltérő jogalapot képeznek.

Ugyancsak alaptalan a felperesnek az az érvelése, miszerint mivel az eredetileg előterjesztett keresetében már hivatkozott a 6/2013. PJE rendelkezéseire is, amelyek utalásokat tartalmaznak a Hpt. 213. §-ában írtakra, a Hpt. 213. §-ára alapított keresetváltoztatása nem tekinthető elkésztetnek. Az kétségtelen, hogy a 6/2013 PJE számos egyéb jogszabályhely mellett utal a Hpt. 213. §-ára is, azonban a felperesnek sem a keresetlevelében, sem az alperes érdemi ellenkérelmének előadását követő 30 nap elteltéig előterjesztett perbeli nyilatkozataiban nem volt egyetlen olyan jogi érve, illetve tényelőadása sem, ami akár a Hpt. 213. §-ával, akár a jogegységi határozat e jogszabályhelyre vonatkozó megállapításaival összefüggésbe lett volna hozható.,

A továbbiakban azzal érvelt a felperes, hogy az elsőfokú bíróság a felülvizsgált elszámolás megtörténtét követően felhívta őt a 2014. évi XL. törvény (DH2 tv. 37. § (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelő kereseti kérelem előterjesztésére, amelyre figyelemmel keresete megváltoztatására nemcsak lehetősége volt, de az kötelező is volt a számára. Ezzel csupán részben ért egyet az ítéletábra, miután a bíróság felhívása alapján a felperesnek a kereseti kérelmét csak a már előterjesztett, illetve megjelölt érvénytelenségi okokra vonatkozóan kellett pontosítania, ami nem eredményezhette új jogalapon nyugvó kereset megjelölését. A DH2 tv. 37. § (1) bekezdése csak

az eredeti kereseti kérelemben felhozott okokra alapított érvénytelenség megállapítása iránti kereset megváltoztatására adott lehetőséget annyiban, hogy a félnek az érvénytelenség jogkövetkezményét is meg kellett jelölnie, emellett a felülvizsgált elszámolásra is figyelemmel a felek közötti elszámolásra vonatkozó keresetet is elő kellett terjesztenie. Mindez nem jelentette azt, hogy a felperes előállhatott új ténybeli és jogi alapokkal, azaz új érvénytelenségi okokkal.

A törzskönyv kiadása iránti kereseti kérelmet illetően a felperes arra hivatkozott, hogy a per során ideiglenes intézkedés iránti kérelmet terjesztett elő, kérve azoknak az intézkedéseknek a megtételét, amelyek lehetővé teszik a gépjármű rendeltetésszerű használatát, ez pedig a törzskönyv kiadása iránti keresetét érdemben elbírálhatóvá teszi. Osztja az ítéletábra e tekintetben az alperes álláspontját, nevezetesen, hogy a gépjármű rendeltetésszerű használatához a törzskönyvre nincs szükség, az a rendelkezési jog gyakorlásához szükséges, a gépjármű használatának azonban nem feltétele. Mivel e kérelem tartalmát tekintve a törzskönyv kiadása iránti igénytel nem azonosítható, így annak előterjesztése nem értékelhető akként, hogy az ideiglenes intézkedéssel a felperes kérte a törzskönyv kiadását is. A törzskönyv kiadása új jogalapon előterjesztett új kereseti kérelem, amely - annak elkészítése okán - meg nem engedett keresetváltoztatás, emiatt érdemben nem bírálható el.

A felperes a 2017. május 30-iki keresetmódosításában a perbeli kölcsönszerződést megtámadta tévedésre, illetve megtévesztésre alapítottnak. E kereseti kérelme azon túl, hogy jóval a már hivatkozott 30 napos határidő leteltét követően került előterjesztésre, ezáltal nem engedett keresetváltoztatás, a megtámadási jog gyakorlására nyitva álló egy éves határidőt is - a későbbiekben kifejtendőik szerint - elkéste, így annak érdemi elbírálására sem volt lehetőség.

A fentebb kifejtettekkel szemben a felperes fenti érvei megalapozatlannak bizonyultak, így kizárólag az alperes érdemi ellenkérelme előadását (2014. június 13.) követő 30 napon belül, azaz 2014. július 13. napjáig előterjesztett keresetváltoztatás érdemi vizsgálatára kerülhet sor, az azt követően benyújtott keresetváltoztatások elkéstek, s miután azokhoz az alperes nem járult hozzá, az elsőfokú bíróságnak végzéssel el kellett volna utasítania azokat a Pp. 146/A. § (6) bekezdése alapján. Erre figyelemmel az ítéletábra e kereseti kérelmek tekintetében az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 251. § (1) bekezdésének megfelelő alkalmazásával hatályon kívül helyezte, és e kereseti kérelmek tárgyában a pert megszüntette.

II.

A felperes érdemben felülbírálható kereseti kérelmeit az ítéletábra a Pp. 3. § (2) bekezdésében foglaltak alapján tartalmuk szerint vette figyelembe és ennek megfelelően bírálta el az alábbiak szerint.

A felperes mind az elsőfokú, mind a fellebbezési eljárás során állította, hogy az árfolyamkockázatot valamint annak viselését illetően nem kapott az alperestől megfelelő tájékoztatást, ezért azt az alperes nem terhelheti ki rá, az ebből eredő többletterhek viselésére nem kötelezhető. A szerződéskötés időpontjában hatályos Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésének értelmében a lakossági ügyféllel kötött devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén a pénzügyi intézménynek fel kellett tárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, amelynek tudomásulvételét az ügyfélnek aláírásával kellett igazolnia, a kockázatteljáró nyilatkozatnak tartalmaznia kellett az árfolyamkockázat ismertetését, valamint annak a törlesztőrészekre gyakorolt hatását. Tény, hogy a perbeli esetben ilyen külön kockázatteljáró nyilatkozat nem készült. Önmagában a külön kockázatteljáró nyilatkozat hiánya azonban a szerződés érvényességét nem érinti, ilyen esetben a szerződés rendelkezései, illetve a szerződéskötéskor szóban kapott tájékoztatás alapján kell

vizsgálni, hogy a fogyasztó alappal gondolhatta-e, hogy őt nem terheli árfolyamkockázat, illetve az árfolyam ránézve kedvezőtlen hatásának nincs felső határa. A peradatok alapján azonban ez a jelen ügyben nem állapítható meg.

A felperes ugyanis a kölcsönszerződés részét képező üzletszabályzat V.6. pontja alapján kifejezetten vállalta a mértékadó devizanem, azaz a svájci frank és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatokat. Ezen túl a szerződés egyéb rendelkezései is félreérthetetlenül jelezték, hogy a felperes fizetési kötelezettségei változhatnak az egyedi szerződésben megjelölt törlesztő részletekhez képest. Az egyedi szerződésben ugyanis a felek megállapodtak abban, hogy a mértékadó devizanem a CHF, az ún. Kamatváltozás I. és a Kamatváltozás II. elszámolási módja pedig a havi fix konstrukció. Az, hogy az egyedi szerződés e rendelkezéseinek mi a tartalma, kiderül az Üsz. egyes pontjaiból. Az üzletszabályzatban rögzítésre került a mértékadó devizanem fogalma (I.17. pont), a mértékadó árfolyam (I.24. pont), az árfolyamváltozás kiszámításának képlete (I.25.b. pont) és alkalmazásának feltételei is. Az üzletszabályzat I.25.b. pontja kifejezi a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének a deviza alapú kölcsönzés lényegéből fakadó változását, nevezetesen, hogy ha a kölcsön nyilvántartási devizanemének forinthez viszonyított árfolyama változik, ez maga után vonja a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének változását is, vagyis hogy neki kell viselnie az árfolyamkockázatot. A kamatváltozás II. üzletszabályzati pont megszövegezésének tartalmából egyértelműen megállapítható, hogy az ténylegesen a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének árfolyamváltozásból adódó módosulását szabályozza, amire a „kamatváltozás II.” szövegrész után zárójelben szereplő „árfolyamváltozás” kifejezés is utal. E rendelkezés egyértelműen és átláthatóan tartalmazza, hogy a kölcsönbevevőnek a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében árfolyamváltozást kell fizetnie, amelynek nincs felső határa. Ezt egyértelművé teszi ezen túl az Üsz. árfolyam-különbözet kölcsönbevevőre történő kiterheléséről és annak megfizetéséről rendelkező IV.6. és V.2. pontja, és erre utal az üzletszabályzat I.23. pontjában meghatározott rendkívüli árfolyamesemény fogalma is, ami nem hagyhat kétséget a kölcsönbevevőben a felől, hogy az árfolyam szélsőséges mértékben is változhat.

Ugyancsak felismerhetővé teszi az árfolyamváltozás fizetési kötelezettséget növelő hatását az Üsz. ún. fix devizakonstrukciót szabályozó XI. fejezete, amelyből egyértelműen kitűnik, hogy a forint svájci frankhoz viszonyított árfolyamának kedvezőtlen változása következtében a futamidő meghosszabbodik, az árfolyamváltozás miatt a törlesztőrészleteket az adósnak a szerződéskötéskor tervezetthez képest tovább kell fizetnie. Lényeges emellett, hogy a felperes a szerződéskötéskor választhatott, a fix vagy a normál devizakonstrukció szerint kéri az árfolyam-különbözet elszámolását. A felperes élt ezzel a választási lehetőséggel, az egyedi szerződésben a fix konstrukciót jelölte be. Ahhoz viszont, hogy a két lehetőség között választani tudjon, tisztában kellett lennie a kettő közötti különbséggel, és ebből adódóan magának a devizaalapú konstrukciónak a lényegével, valamint az abban rejlő kockázattal. A felperes ezzel nyilvánvalóan tisztában is volt, hiszen már a keresetlevelében is hangsúlyozta, azért választotta a fix konstrukciót, hogy a futamidő alatt az általa fizetendő törlesztőrészletek ne emelkedjenek, hanem a fizetési kötelezettségei esetleges megnövekedése esetén a futamidő hosszabbodjon. A keresetlevelében éppen azt sérelmezte, hogy az alperes ettől a megállapodásuktól eltérően már az eredeti futamidő alatt kiterhelte rá az árfolyam-különbözetet.

Alaptalanul, és a keresetlevelében írt fenti sérelméhez képest logikátlanul hivatkozott a felperes arra, hogy a kölcsönszerződésben nem lett meghatározva a törlesztőrészletek száma. Az egyedi kölcsönszerződés szerint a felperes 120 hónapon keresztül havi 46 377 Ft összegű törlesztőrészlet megfizetésére vállalt kötelezettséget azzal, hogy ezen felül viselni köteles az árfolyam-különbözet miatti többletterheket is oly módon, hogy a gyűjtőszámlán nyilvántartott árfolyam-különbözet

kiegyenlítéséig az eredeti futamidő letelte után tovább fizeti az egyedi szerződésben meghatározott összegű törlesztőrészleteket. Tény, hogy az árfolyamváltozás mértéke, iránya előre nem volt látható, így az egyedi szerződésben az sem volt rögzíthető, hogy az árfolyamváltozás kiterhelése miatt mennyivel nő a futamidő, hány törlesztőrészlettel többet kell a felperesnek fizetnie, ez azonban nem eredményezi a felperes fizetési kötelezettségei pontos meghatározásának hiányát, és erre alapítottn a kölcsönszerződés érvénytelenségét sem.

A felperes kifogásolta, hogy az alperes a kiterhelt árfolyam-különbözetre kamatot számít fel, és nem ellenőrizhető, hogy azt mikor, melyik törlesztőrészlet vonatkozásában számolja el a terhére. A fix devizakonstrukció lényege, hogy az árfolyamváltozás kiterhelésére és felszámítására csak a futamidő lejártát követően kerülhet sor, azaz annak megfizetése utóbb válik esedékessé. Emiatt azt a felperesnek nem az árfolyamváltozás felmerülése időpontjában, hanem a futamidő lejártá után kell megfizetnie, így arra az alperes jogszerűen számíthat fel kamatot, amely miatt az ezt érintő szerződéses rendelkezés nem tekinthető tisztességtelennek. Itt utal az ítélet arra, a felperes ezzel összefüggésben a kölcsönszerződést megtámadta, állította, hogy az alperes nem tájékoztatta sem arról, hogy az árfolyamkockázatra kamatot számol fel, sem pedig arról, hogy az árfolyamváltozás esetenként rendkívüli mértékben megemeli a törlesztőrészleteket. A megtámadási jogát azonban nem az arra nyitva álló határidőn belül gyakorolta, a tévedését ugyanis nem a perindításkor, hanem legkésőbb akkor ismerte fel, amikor az alperes a 2013. július 24. napján kelt levelében felmondás terhével felhívta három havi árfolyam-különbözet megfizetésére. Tény, hogy a felperes ezt kifogásolta, azonban sem az erre írt válaszlevelében, sem az ezt követően előterjesztett keresetlevelében nem támadta meg a szerződést tévedésre, illetve megtévesztésre hivatkozással. Első ízben a 2017. május 30-i beadványában hivatkozott az 1959-es Ptk. 210 §-ában írtakra, így ha ez lenne a szerződés megtámadásának tekinthető, úgy az elkészt.

A felperes fellebbezésében állította, hogy a kamat meghatározása követhetetlen, az nincs százalékosan megjelölve a szerződésben. Nem vitás tény, hogy a perbeli szerződésben - a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontjában írtak ellenére - nem került feltüntetésre a kölcsön ügyleti kamatának éves százalékos értéke. A kamatnak azonban nem kizárólag a százalékos meghatározása lehetséges, az kifejezhető a referencia kamat - jelen esetben a LIBOR kamat - és a kamatfelár összegeként azzal, hogy a LIBOR kamatnak csak az induló mértéke határozható meg pontosan, az a futamidő alatt módosulhat. Tény, hogy a kamat százalékos értéke feltüntetésének hiánya alapot adhatott volna a szerződés érvénytelenségének megállapítására a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja alapján, a felperesnek azonban ilyen tartalmú kereseti kérelme nem volt, erre a fellebbezésében sem hivatkozott, így ez okból a szerződés érvénytelenségének megállapítására nem kerülhetett sor.

A felperes keresetlevelében sérelmezte az üzletszabályzat XI.4. pontjában foglalt rendelkezéseket, e szerződési feltétel érvénytelenségének megállapítása iránt azonban keresetet nem terjesztett elő, így módon annak érdemi vizsgálatára sem kerülhetett sor. E szerződéses rendelkezés esetleges tisztességtelenségének a felmondás jogszerűtlensége megállapítása körében lett volna jelentősége, ezt a keresetét a felperes azonban utóbb - a már pontosított keresete szerint - nem tartotta fenn, ezért e tekintetben sem az elsőfokú bíróság, sem az ítéletábla nem foglalhatott állást. Csupán utal az ítéletábla arra, közérdekű perben más üzletszabályzat hasonló tartalmú XI.4. pontjának érvénytelensége megállapításra került, ez azonban a peres felek közötti elszámolás tekintetében közömbös, azt ugyanis nem érinti.

Arra helytállóan hivatkozott a felperes, hogy az adásvételi szerződés érvénytelen. A Szegedi Ítéletábla a közérdekű perben hozott Pf.I.20.452/2007/3. számú ítéletével megállapította az alperes által alkalmazott adásvételi szerződés-blanketta 4. pontjának a tisztességtelenségét, amely szerint az

adásvételi szerződés az azt megelőző napon lép hatályba, amikor a hatálybalépésre okot adó körülmény bekövetkezik (jogerős bírósági, vagy egyéb határozat, okirati végrehajtási záradék kiállítása, végrehajtási eljárás, csőd, vagy felszámolási eljárás megindítása). E rendelkezés érvénytelenségére figyelemmel az adásvételi szerződés időbeli hatálya nem határozható meg. Az adásvételi szerződés megkötésével a peres felek célja a kölcsönszerződés biztosítása volt, a szerződés hatálybalépése megállapíthatóságának hiányában azonban az adásvételi szerződés a kölcsönszerződés biztosítékául nem szolgálhat, az érvénytelen rész nélkül ugyanis a szerződés nem teljesíthető, így az 1959-es Ptk. 239. § (2) bekezdése értelmében egészében megdől. Erre figyelemmel az ítéletábra megállapította az adásvételi szerződés érvénytelenségét.

A kifejtettre figyelemmel az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletének érdemben felülbírált rendelkezéseit a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján a rendelkező részben foglaltak szerint részben megváltoztatta.

Az érdemben elbírált fellebbezési kérelmeket illetően a felek pernyertessége, pervesztessége azonos mértékű, ezért a másodfokú eljárással kapcsolatos költségeiket a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján maguk viselik, míg a feljegyzett fellebbezési eljárási illeték a felperes személyes költségmentessége folytán a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a alapján az állam terhén marad.

Szeged, 2018. május 9.

Dr. Szeghő Katalin sk.
a tanács elnöke

Dr. Lengyel Nóra sk.
előadó bíró

Zanócné dr. Ocskó Erzsébet sk.
táblabíró